

МЕТОД ПРОЕКТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ ДО ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті висвітлено наукові погляди на проектну діяльність студентів і можливості застосування методу проектів у процесі розвитку творчого потенціалу майбутніх журналістів, розкрито теоретичні уявлення щодо сутності методу проектів, окреслено форми навчально-творчої роботи й особливості проектно-технологічної, перетворювальної діяльності майбутніх журналістів у контексті підготовки їх до професійної творчої діяльності.

Підкреслено, що застосування методу проектів стимулює розвиток індивідуальних здібностей і творчого потенціалу майбутнього журналіста; що навчальні професійно орієнтовані курси, вибрані за власним бажанням студента, посилюють мотивацію навчання, сприяють більш зацікавленому й усвідомленому оволодінню навчальним предметом; це підвищує не лише рівень оволодіння певною дисципліною, а й рівень професійної підготовки в цілому.

***Ключові слова:** журналістська творчість, майбутній журналіст, метод проектів, перетворювальна діяльність, професіоналізм, розвиток творчих здібностей, творчі завдання, творчий потенціал.*

Під час професійної підготовки майбутніх фахівців ЗМІ закладаються основи журналістського професіоналізму, акцентується увага на формуванні у них професійної допитливості, турботи за долю держави й суспільства, інтересу до людини, професійної готовності до всебічного інформування громадськості про реальні події та явища, а також – на поєднанні технологічної грамотності з бездоганним виконанням соціальних ролей і професійних функцій, з постійним почуттям відповідальності. Це підкреслює актуальність теми статті, **мета** якої – висвітлити наукові погляди на проектну діяльність студентів і можливості застосування методу проектів у процесі розвитку творчого потенціалу майбутніх журналістів, конкретизувати теоретичні уявлення щодо сутності методу проектів, окреслити форми навчально-творчої роботи й особливості проектно-технологічної, перетворювальної діяльності майбутніх журналістів у контексті підготовки їх до професійної творчої діяльності.

Особливості підготовки журналістських кадрів висвітлено у працях Н. Агєєнко, Ю. Андрєєвої, А. Марачевої, О. Самарцева, Л. Світич, І. Чеме-рис, А. Ширяєвої, І. Фатєєвої, Л. Шестьоркіної та ін.

Питанням журналістської творчості та творчого потенціалу журналіста присвячені наукові розвідки українських (В. Гоян, В. Здоровега, Ю. Шаповал та ін.) і російських (А. Бобков, Р. Бухарцев, В. Горохов, О. Дорошук, С. Корконосенко, Г. Лазутіна, Г. Мельник, В. Олешко, Є. Проніна, А. Тепляшина, Т. Тюлюлюкіна, О. Чернікова та ін.) журналістико-знавців.

Ролі методу проектів у навчальній діяльності присвятили свої дослідження зарубіжні й українські вчені: В. Беспалько, А. Блохін, Ю. Володіна, В. Гузеєв, Дж. Джонс, Д. Жак, А. Кіктенко, М. Кларін, О. Любарська, О. Мариновська, Н. Матяш, О. Пехота, Є. Полат та ін.

Проектно-технологічна, перетворювальна діяльність – це спосіб розвитку самостійності, творчого підходу до вирішення проблем, втілення креативних ідей у процесі створення оригінального інформаційного продукту, творчого пошуку, під час якого студенти оволодівають алгоритмом творчої діяльності, вчать самостійно збирати, обробляти й аналізувати інформацію, інтегрувати й застосовувати раніше набуті знання і вміння, досягати бажаних практичних результатів.

Сучасний журналіст повинен мати не лише професійну компетентність, а і прагнення до пошуку та творчої взаємодії, креативність, рефлексію, здатність бачити проблему й вирішувати її. Саме на розвиток цих якостей і спрямований метод творчих проектів, який виник у другій половині XIX ст. у США (проектна методика Дж. Дьюї), набув розвитку в прагматичній педагогіці й широко застосовувався у XX ст. Метод проектів – це “спосіб досягнення дидактичної мети через детальну розробку проблеми, яка повинна закінчитися цілком реальним, відчутним практичним результатом, оформленим тим або іншим чином” [14, с. 66].

Ефективним способом формування проектно-технологічної культури майбутніх журналістів є включення їх у практичну творчу проектно-технологічну діяльність під час практичних і семінарських занять із професійно орієнтованих дисциплін (“Літературна праця журналіста”, “Планування й розробка радіопрограм”, “Планування й розробка телепрограм”, “Журналістська майстерність”, “Теорія і методика журналістської творчості”, “Ведучий телепрограм”, “Ведучий радіопрограм” тощо).

Під час роботи над творчими проектами студенти виконують індивідуальні та колективні творчі завдання (за наведеними вище темами). У результаті перевірки виконаного завдання і захисту проектів з’ясувалося, що проектна діяльність ефективно впливає на розвиток творчого потенціалу майбутніх журналістів (табл.).

Таблиця

Ефективність розвитку творчого потенціалу в процесі виконання творчих проектів

Критерії	Традиційні, %	Творчі, %
Пізнавальний інтерес (ПІ)	75,5	92,0
Творче мислення (ТМ)	46,0	98,0
Самостійність (С)	58,5	98,0
Творче сприйняття дійсності (ТСД)	30,5	94,0
Генерування ідей (ГІ)	45,0	96,0
Вербальна креативність (ВК)	52,0	96,0

Графічне зображення результатів участі майбутніх журналістів у створенні творчих проектів наведено на рисунку.

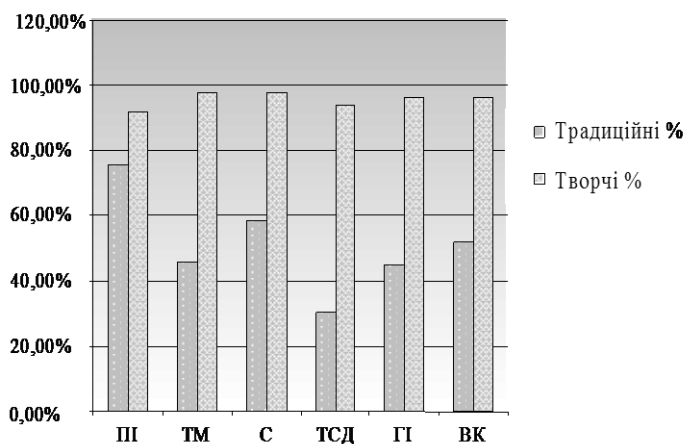

Рис. 1. Ефективність розвитку творчого потенціалу в процесі виконання творчих завдань

Робота над проектами у творчій лабораторії дає студентам змогу збагатитися досвідом творчої діяльності, здобути нові знання, вміння, навички, яких при традиційних методах навчання досягти не можна. Студентський журналістський проект передбачає можливість нестандартного вирішення професійних завдань, проведення самостійних досліджень, розвитку творчих здібностей майбутніх журналістів; сприяє творчій взаємодії між студентами; формує основу журналістського професіоналізму.

Студентам запропоновані індивідуальні та групові проекти, оскільки професійна діяльність вимагає від журналістів уміння працювати і в творчій групі, і створювати власні тексти, сценарії тощо. Метод групових проектів дає можливість розвивати творче мислення у процесі висловлення ідей, порівнювати власні думки з думками інших та оцінювати їх, розвивати культуру професійного діалогу, вдосконалювати навички спілкування у групі та вміння чути й розуміти інших. У процесі створення групових проектів зростає творча активність усіх учасників, відповідальність кожного перед колективом за результати спільної роботи.

Як відомо, творчість передбачає свободу вибору, тому перед початком роботи студентам надається можливість вибирати із запропонованого переліку тем назву і спрямування проекту, над яким працюватиме група; відбувається демонстрація зразків студентських проектів, що створювалися раніше. Проекти виконуються на основі творчої взаємодії і партнерської співпраці всіх учасників процесу, причому викладач виступає в ролі консультанта, який супроводжує студентів у їхній діяльності, не нав'язуючи їм своїх ідей, шляхів вирішення проблеми, своїх поглядів щодо форм і засобів розв'язання завдання. Викладач виступає організатором пізнавальної діяльності майбутніх журналістів. Акцент робиться на самостійну роботу й розвиток їхніх творчих можливостей; пріоритетними стають пошукова і творча діяльність.

Проектно-технологічна діяльність включає такі етапи: проблемно-аналітичний, творчо-пошуковий (власне проектний), технологічний, презентаційний, рефлексійний. Усі вони тісно взаємопов'язані між собою й утворюють нерозривну єдність, що зумовлює творче навчання. Важливим у роботі над проектами є знаходження балансу між взятими проектними завданнями й послідовністю їх виконання, що досягається поділом однієї проблеми на так звані часткові проблеми, які можна виконати за певний час (у процесі підготовки до наступного заняття), що створює сприятливий психологічний клімат і позитивно налаштовує студентів на творчу роботу, на втілення ідей проекту в реальність, на продуктивний кінцевий результат. Планується поточна робота, чітко окреслюються терміни виконання конкретних завдань, плануються додаткові заходи, спрямовані на подолання труднощів, пов'язаних зі складними моментами роботи над проектом.

Упровадження проектної технології у професійну підготовку майбутніх журналістів – одна з ефективних методик, що дає студентам можливість відчувати практичне значення журналістської освіти і сприяє творчому самовираженню майбутніх журналістів, формуванню в них умінь та навичок застосування і вдосконалення професійно орієнтованих знань.

Найпридатнішими, як свідчить практичний досвід, є такі види проектів: дослідницькі (написання наукових розвідок на визначені теми), інформаційні (збір і аналіз інформації про певний об'єкт), творчі (написання сценаріїв теле/радіопередач, створення портфоліо, студентських блогів, різного роду презентації тощо).

Робота над проектом включає: аналіз проблеми, що має бути вирішена; усвідомлення та визначення мети проекту; конкретну практичну діяльність щодо реалізації; презентацію проекту. Участь у студентських освітніх проєктах активно розвиває комунікативні та творчі здібності майбутніх журналістів; виявляє диференціацію освітньо-виховного процесу за рівнем теоретичної підготовки студентів; дає змогу наблизити навчання до життя і майбутньої професійної діяльності. Сьогодні вимагає запроваджувати в навчальний процес нові методи, технології, напрацювання. Значний їх спектр можна використати саме в проведенні практичних занять. Це, насамперед, стосується інтерактивних підходів, які дають можливість дієво залучати аудиторію до розгляду пропонованої теми, урізноманітнюють спілкування викладача зі студентами, заохочують творчу студентську ініціативу.

Презентація творчого проєкту є однією з ефективних і цікавих форм проведення практичних занять. Використання презентації як форми практичного заняття доцільне при розгляді великої, складної теми та коли є значні можливості для вивчення першоджерел в архівах та бібліотеках. Студенти розподіляються на підгрупи, які фактично виконують роль редакцій газет. За короткий час (порівняно з часом на підготовку часописів до друку – акцент на оперативність у журналістській роботі) у таких групах розподіляються ролі між окремими їх представниками. Право останнього голосу в разі вирішення спірних ситуацій усередині підгрупи має обраний

капітан, який відповідає за роботу цілого мікроколективу. Ґрунтовно готуючи матеріал за одним із питань теми, студенти таким чином практикуються працювати у творчій групі, де потрібно не лише слухати, а й почути інших, уміти обґрунтувати свою думку, висловити власне бачення проблеми, виявляти здатність до генерування ідей, без чого справжньому журналістові не можна обійтися в сучасних умовах розвитку ЗМІ.

При цьому важливо, щоб підгрупи були рівносильними за складом і чітко усвідомили суть завдання та в який спосіб і за допомогою чого вони можуть його вирішити, спираючись на доступні джерела. Форму презентації учасники обирають самостійно, зміст поданого матеріалу повинен повністю розкрити пропоновану для розгляду проблему. Під час такого заняття доцільно формувати групи по 5–6 осіб для підготовки результативної презентації.

Тоді як одна підгрупа знайомить присутніх із результатами своєї роботи, дві інші уважно стежать за процесом презентації й подумки аналізують дії своїх колег. Учасники повинні ставити один одному запитання й відповідати на них. Після закінчення заняття студенти спочатку обговорюють захід між собою, вказують на переваги й недоліки кожної презентації, після чого викладач остаточно підбиває підсумки й за внеском кожного оцінює роботу всіх підгруп. Такі заняття є ефективними в контексті розвитку творчого потенціалу майбутніх журналістів: студенти охоче працюють над створенням презентації, підшукують необхідний матеріал, працюють із першоджерелами, використовують на практиці здобуті знання, втілюють свої оригінальні ідеї, творчі задуми тощо. У процесі таких занять зростає креативність майбутніх журналістів.

Готуючись до практичних занять, студенти виконують творчі проектні завдання: пишуть цікаві сценарії, створюють оригінальні презентації. Такий підхід, звичайно, вимагає особливої підготовки і має високу результативність: зростає творча активність майбутніх журналістів, духовна взаємодія викладача і студента, краще засвоюються знання, здобуті на лекціях, зростає журналістська майстерність, відповідальність за свій результат і цілого колективу.

Ефективність застосування подібних видів роботи посилюється їх системністю: врахування теми, поставлених завдань, рівня й кількості членів у групі, наявних матеріалів і засобів тощо. На наш погляд, презентація майбутніх журналістів сприяє задоволенню їхніх професійних потреб – збагаченню необхідними знаннями та навичками й досвідом творчої самореалізації, без чого не можна обійтися під час виконання професійних обов'язків у майбутній журналістській діяльності.

Наразі суспільство потребує людей із продуктивним мисленням, їх творчих ідей та проектів. За допомогою проектної методики професійна підготовка майбутніх фахівців (у тому числі – й журналістів) здійснюється цілісно, інтегровано, в єдності теорії та навчальної практики.

Ефективність роботи ЗМІ залежить від професіоналізму журналістів, основи якого закладаються в процесі навчання у вищому навчальному за-

кладі, а ефективність професійної підготовки, на наш погляд, значною мірою залежить від рівня прояву творчого потенціалу особистості студента, що передбачає вихід за межі жорсткої стандартизації та певної обмеженості, яка склалася під впливом сформованих стереотипів у журналістській освіті. Необхідні відкритість, варіативність, динамічність у змісті, формах і методах навчання, творча взаємодія викладачів і студентів.

Журналістами-професіоналами не народжуються – ними стають, вивчивши себе, свої можливості, здібності, уподобання. Професіоналізмом можна оволодіти, удосконалюючи сформовані вміння та навички, розвиваючи власні професійно-особисті здібності.

Як показує досвід, основи професіоналізму й готовності до творчої діяльності можна формувати ще у студентські роки. Можна виокремити такі стадії журналістського професіоналізму:

1) навченість (стадія освоєння професії, коли творчий підхід використовується для вирішення знайомих завдань; джерелом новизни на цій стадії виступає сам предмет творчої діяльності);

2) умілість (стадія, на якій вирішуються нові творчі завдання на базі освоєних прийомів та методів, часто за нових умов; новизна продукту досягається не тільки за рахунок предмета діяльності, а й при постановці нових завдань);

3) майстерність (стадія, що характеризується вільним польотом у журналістській професії, коли фахівець досягає максимуму в розвитку своїх творчих потенцій і виявляється здатним до подальшого вдосконалення самого процесу журналістської творчості. На цій стадії професіонал здатний вирішувати творчі завдання будь-якої складності, збагачуючи при цьому засоби діяльності, формуючи нові методи; новизна результату творчості стає максимальною, хоча далеко не все, що пропонує майстер, приймають сучасники, оскільки нерідко він своїми творами, сенсом своїх нововведень і відкриттів випереджає час – інколи потрібні десятки років, щоб його ідеї стали зрозумілими, прийнятими широким загалом.

У процесі створення індивідуального проекту відбувається розвиток самоконтролю й самооцінювання студентами власної роботи, що визначається шляхом анкетування. Під час роботи над колективним проектом здійснюється не тільки самоконтроль, а і взаємоконтроль усередині групи і з боку учасників проекту інших груп. За результатами анкетування з'ясується: що перешкоджає успішній роботі над проектом, що викликає найбільше питань або створює труднощі, що ще треба зробити, яких помилок припустилися і як їх можна виправити, надолужити те, що не встигли виконати, які перспективи щодо завершення проекту тощо.

Перевага самоконтролю полягає в тому, що студенти самі, без допомоги викладача, висловлюють критичні думки, знаходять помилки й недоліки. Здійснення самооцінювання власної діяльності свідчить про серйозність роботи над проектом і дає змогу відстежувати рівень формування професійної культури самоорганізації власної журналістської діяльності.

Серед критеріїв оцінювання проектів – фактори, які, окрім кінцевих результатів, дають можливість оцінити роботу студента в процесі підготовки проекту.

Важливу роль відіграють оформлення, презентація та захист проектів із використанням мультимедійних засобів, що підтверджує рівень сформованості інформаційної культури у майбутніх журналістів.

Переваги методу проектів: 1) сприяє розвитку вмінь самоорганізувати самостійну роботу, творчо мислити, орієнтуватися в новій ситуації, бачити проблему і знаходити шляхи її вирішення; 2) підвищує мотивацію навчальної творчої діяльності, інтерес до нових знань, професійних умінь та навичок; 3) сприяє виявленню природних творчих здібностей студентів та формуванню професійно-творчих якостей і розвитку творчого потенціалу майбутніх журналістів; спонукає до вироблення нових підходів до професійної підготовки майбутніх працівників ЗМІ.

Систематичне й цілеспрямоване застосування методу проектів з урахуванням рівня розвитку творчого потенціалу й підготовленості майбутніх журналістів до виконання творчих завдань, їхнього досвіду самореалізації сприяє формуванню у них готовності до професійної творчої діяльності в журналістиці. Ефективність цього процесу підвищується завдяки поєднанню індивідуального підходу до кожного студента й методу колективних проектів у творчій групі, що створює журналістську ситуацію, наближену до професійної.

На думку В. Андрєєва, творчі здібності студентів у навчально-творчій діяльності виявляються в допитливості, інтересі, відчутті захопленості, емоційному піднесенні, прагненні до творчих досягнень, до лідерства, до отримання високої оцінки, особистої значущості, творчої діяльності, самоосвіти, самовиховання; а комунікативні здібності полягають у здатностях використовувати досвід інших, співпрацювати з ними, відстоювати свою точку зору, переконувати інших, уникати конфліктів [2].

Російський журналістикознавець А. Бобков дотримується думки, що журналістське мислення відзначає особлива прихильність до фактів. Асоціативність мислення відіграє важливу роль у творчості журналіста, вона дає змогу зробити несподівані порівняння, відтворити особливу значущість тієї або іншої події, факту. Асоціація є однією зі складових початку творчості, дає можливість знайти несподівані композиційні й концептуальні вирішення журналістського матеріалу. Асоціація повинна бути яскравою і життєвою [4, с. 34].

Ефективною формою розвитку асоціативного мислення майбутніх журналістів є виконання завдань, пов'язаних зі створенням образів, що виникають на основі асоціації (це може бути прослуховування записів симфонічної музики і синхронне написання замальовок (пейзажних, портретних), нарисів, сценаріїв до теле/радіопередач тощо).

На думку І. Дзялошинського, “у сфері журналістики творчість у будь-яких її проявах являє собою складний сплав усвідомленого й неусвідомле-

ного, строгих розрахунків та інтуїтивних осяянь. Цей процес неможливий без гри уяви, здатності фантазувати, інтуїтивно відчувати й судити. Але величезну роль відіграє й здатність журналіста критично, тверезо оцінювати ідеї, що виникають у його голові, уміння логічно мислити, розділяти творче й догматично-рецептурне мислення. Перший стиль мислення відрізняється рухливістю, лабільністю, прагненням побачити за готовими формулами проблеми, розуміння того, що одне й те саме питання може бути поставлене і вирішене по-різному. Другий характеризується твердістю установок, несприйнятливістю до нової інформації, тяжінням до одного разу засвоєних стереотипів” [7]. Заведені пружини мислення силою думки вже намагаються розв’язати вузол хитросплетінь відомого й невідомого [10, с. 363].

Студенти під час навчального процесу мають можливість набувати досвіду творчого пошуку за умови їхньої участі у творчому пошуку шляхів розв’язання проблеми. Для формування творчого досвіду необхідно конструювати спеціальні педагогічні ситуації, що спонукають до творчого мислення, творчого пошуку, адже журналістика, стаючи одночасно масовою і високопрофесійною, вимагає нових форм підготовки студентів-журналістів.

Процес розвитку творчого мислення журналістської індивідуальності відбувається під впливом факторів-стимулів, а саме: створення сприятливого навчального середовища, творчої атмосфери, заохочення творчого підходу до вирішення проблем та нових ідей і думок, створення ситуацій для полеміки, дискусій, професійного творчого діалогу. Робота над гнучкістю мислення, перехід від особистісного творчого мислення до планетарного є ознакою творчої активності майбутнього журналіста. “Мислення – це завжди пошуки й відкриття істотно нового” [6, с. 99]. Мислять не люди як такі, і не ізольовані індивіди здійснюють процес мислення, – писав психолог К. Манхейм, – мислять люди в певних групах, які розробили специфічний стиль мислення в ході нескінченного ряду реакцій на типові ситуації, що характеризують загальну для них позицію [11].

Завдяки розвитку творчого мислення студентів розвивається і журналістська інтуїція, яка важче піддається тренуванню і цілеспрямованому розвитку, але, якщо під час професійної підготовки приділяти належну увагу формуванню цієї важливої ознаки професіоналізму майбутніх фахівців ЗМІ, то з роками прийде досвід в оперативному прийнятті рішень, миттєвому оцінюванні ситуації. Завдання і викладача, і самого студента, на нашу думку, – розкрити й цілеспрямовано розвивати творчі здібності майбутнього журналіста.

Приклади творчих занять на розвиток образного мислення: написати мініатюру (замальовку, есе, сатиричну замітку тощо), використовуючи всі слова / частину слів із запропонованого переліку: вересень, синява, літня жінка, срібло волосся, спогади, радість життя, сонячне сяйво, фарби райдуги, краплі дощу, червона намистина горобини, життєвий шлях, стежки долі, сумлінна праця, синівська вдячність, подвиг матері...

У процесі професійної підготовки майбутніх журналістів, насамперед, необхідно формувати творчий характер майбутньої професійної діяльності, а це – глибокі спеціальні знання, здатність виживати в умовах ринкової економіки, оперативність, мобільність, конкурентоспроможність. “Журналіст має бути і професіоналом, і високоосвіченою людиною, справжнім представником інформаційної еліти” [13]. Це потребує постійного пошуку нових шляхів та методів у професійній освіті майбутніх журналістів. Недостатність творчої активності певної частини суспільства, відсутність ефективних стимулів її розвитку стримують здійснення нових ідей, цільових установок і ціннісних орієнтацій [1].

Цифрових технологій навчити легше, ніж надати можливість опанувати творчі аспекти професії, розвинути таланти, забезпечити гуманітарними знаннями становлення особистості. Вийде у світ такий фахівець, відрізаний від історичного минулого свого народу, від світових культурних скарбів, і буде вважати таке становище академічною (університетською) нормою. Настановою для підготовки журналістів має бути збереження гуманітарного потенціалу журналістської освіти, живе спілкування викладача і студента [12, с. 7].

Класична гуманітарна освіта, яку дають на факультетах журналістики, дає змогу підготувати освічених, ерудованих фахівців, які, отримавши практичні навички під час практики, можуть працювати в будь-якій галузі медіа. Журфаки повинні готувати не ремісників, навчених точити однотипні болванки-повідомлення, а особистостей, бажано – творчих [5, с. 83]. Як зазначає О. Богуславський, диплом бакалавра журналістики не викликає довіри у працедавця і тому, що бакалавр не може в повному обсязі освоїти глибоку гуманітарну програму в поєднанні з практичною професійною підготовкою, за яку, власне, керівники ЗМІ і цінують випускників журналістських ВНЗ [5, с. 82].

Кожна навчальна дисципліна в університеті чи інституті може бути настільки ж теоретичною, як і практичною, залежно від мети, настрою викладача та відгуку студентської аудиторії. Оновлення журналістської освіти – це, насамперед, усвідомлене прагнення навчатися, це переконання, що ти вчишся не для заліку чи екзамену, не для викладача, який контролює ці знання, а для свого майбутнього професійного зростання.

Наразі актуальними є розробка та впровадження широкого спектра гнучких новітніх технологій навчання, які максимально задовольнили б потреби та інтереси студентів, урахували їх навчальні можливості, створювали належні умови розвитку загальних і спеціальних здібностей, сприяли збереженню самобутньої індивідуальності особистості як соціальної цінності. Реалізація соціальної і професійної відповідальності журналіста в інформаційному суспільстві поставлена в пряму залежність від високої громадянської зрілості та професіоналізму суб'єкта діяльності [9]. Отже, формування професійної компетентності студентів-журналістів є необхідним і першочерговим завданням сучасної журналістської освіти. А розви-

нуті творчі здібності, на наше переконання, є важливими складниками журналістської компетентності.

У широкому сенсі слова, внутрішній світ журналіста формується у взаємодії із зовнішнім світом, іншими людьми, всією навколишньою дійсністю [15, с. 46]. Диплом бакалавра-журналіста, як зазначив В. Здоровега, – це перша сходинка професійної кваліфікації, що дає можливість при відповідних здібностях і отриманні нових знань стати генералом у журналістиці або ж не претендувати навіть на звання єфрейтора. Частина випускників відсіється, зрозумівши помилковість вибору, шукаючи іншу професію і навіть освіту [8].

Підвищення якості освіти в галузі журналістики, удосконалення системи психолого-педагогічних умов розвитку творчого потенціалу майбутнього журналіста є запорукою його успішної адаптації в реальному професійному середовищі, виконання ним журналістських функцій і соціальних ролей, творчого саморозвитку і професійної самореалізації. Сприяють цьому організація індивідуальної ситуації успіху, що, за словами А. Белкіна, є цілеспрямованим, організованим поєднанням умов, за яких створюється можливість досягти значних результатів у діяльності як окремо взятої особистості, так і колективу в цілому [3]; варіативність загальножурналістської підготовки з пріоритетною орієнтацією на індивідуально-творчий розвиток особистості, що передбачає вибір освітньої траєкторії, завдань і способів діяльності залежно від здібностей і можливостей студента та забезпечує якісно новий рівень професійної підготовки і стимулює розвиток індивідуальних здібностей і творчого потенціалу майбутнього журналіста; використання інноваційних технологій, зокрема технології індивідуально-творчого навчання, котра передбачає вивчення індивідуальних професійно значущих здібностей і рис особистості студентів і їх подальший творчий розвиток у процесі навчання.

Висновки. Отже, підготовка майбутніх журналістів у сучасних умовах повинна мати творчий характер і бути спрямованою на успішну професійну самореалізацію кожного учасника педагогічного процесу та розвиток його творчого потенціалу, оскільки сучасний рівень суспільно-економічного розвитку України вимагає від фахівців ЗМІ справжнього професіоналізму, творчого підходу до вирішення професійних завдань і виконання соціальних ролей журналіста-професіонала, який спроможний бути правдивим літописцем сучасності.

Список використаної літератури

1. Адакин Е.Е. Формирование творческого потенциала студентов вуза в условиях системы заочного обучения : монография / ред. Н.Э. Касаткина. – Томск : Изд-во Том. ун-та, 2005. – 328 с.
2. Андреев В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности / В.И. Андреев. – Казань : Изд-во Казан. гос. ун-та, 1988. – 238 с.
3. Белкин А.С. Ситуация успеха : кн. для учителей / Белкин А.С. – Екатеринбург, 1997. – 185 с.
4. Бобков А.К. Основы творческой деятельности журналиста : учеб. пособ. / А.К. Бобков. – Иркутск : Иркут. ун-т, 2005. – 96 с.
5. Богуславський О. Перспективи журналістської освіти в умовах Болонського процесу / О. Богуславський // Методика викладання історико-журналістських дисцип-

лін і професійні потреби : матеріали секційного засідання кафедри історії журналістики Міжнародної наукової конференції “Журналістика 2008: українське журналістикознавство, освіта, термінологія і стандарти”, Київ 17–18 квітня 2008 р. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики ; Дослідницький центр історії української преси ; за ред. Н.М. Сидоренко. – К., 2008. – С. 80–83.

6. Бухарцев Р.Г. Творческий потенциал журналиста / Р.Г. Бухарцев. – М. : Мысль, 1985. – 140 с.

7. Дзялошинский И.М. Журналистский интеллект и журналистское мышление [Электронный ресурс] / И.М. Дзялошинский. – Режим доступа: <http://www.library.cjes.ru/online>.

8. Здоровега В. Підготовка журналістів: погляди збоку і зсередини / В. Здоровега // Про журналістику і журналістів: статті, есе, виступи. – Л. : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – № 3 (27). – 141 с.

9. Карасевич Ю.М. Взаимодействие университета и телерадиокомпании как фактор формирования профессиональной компетентности студентов-журналистов : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Ю.М. Карасевич. – Оренбург, 2004. – 171 с.

10. Клименко В.В. Психологія творчості : навч. посіб. / В.В. Клименко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 480 с.

11. Манхейм К. Диагноз нашего времени / К. Манхейм. – М., 1994. – 700 с.

12. Моисеев В.А. Журналистика и журналисты / В.А. Моисеев. – К. : Дакор, 2002. – 402 с.

13. Москаленко А. Теорія журналістики : навч. посіб. / А. Москаленко. – К. : Екс Об, 2002. – 334 с.

14. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособ. [для студентов пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров] / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Мойсеева, А.Е. Петров ; под ред. Е.С. Полат. – 2-е изд., стер. – М. : Академия, 2005. – 272 с.

15. Основы творческой деятельности журналиста : учеб. для студ. вузов по спец. “Журналистика” / редактор-составитель С.Г. Корконосенко. – СПб. : Знание : СПБИНВЭ-СЭП, 2000. – 272 с.

Стаття надійшла до редакції 21.08.2013.

Дяченко М.Д. Метод проектов в процессе подготовки будущих журналистов к творческой деятельности

В статье освещены научные взгляды на проектную деятельность студентов и возможности применения метода проектов в процессе развития творческого потенциала будущих журналистов, раскрыты теоретические представления о сущности метода проектов, намечены формы учебно-творческой работы и особенности проектно-технологической, преобразовательной деятельности будущих журналистов в контексте подготовки их к профессиональной творческой деятельности.

Подчеркнуто, что применение метода проектов стимулирует развитие индивидуальных способностей и творческого потенциала будущего журналиста; что учебные профессионально ориентированные курсы, выбранные по собственному желанию студента, усиливают мотивацию обучения, способствуют более заинтересованному и осознанному овладению учебным предметом; это повышает не только уровень овладения определенной дисциплиной, но и уровень профессиональной подготовки в целом.

Ключевые слова: журналистское творчество, будущий журналист, метод проектов, преобразовательная деятельность, профессионализм, развитие творческих способностей, творческие задания, творческий потенциал.

Dyachenko M. The project method in the process of training of future journalists to creative activity

The article deals with the scientific views on the project activities of students and the application of the method of projects in the process of development of creative potential of future journalists, the theoretical ideas about the essence of the method of projects, outlines the forms of educational work and peculiarities of design and technology, the reforms of the future journalists in the context of preparing them for professional creative activity.

Emphasized that the application of the method of projects stimulates the development of individual abilities and creative potential of a future journalist; that the training of professionally oriented courses, selected at own request of the student, motivation training, contribute to the more interested and conscious mastery of a subject; this not only increases the level of mastery of a certain discipline, but also the level of professional training generally.

Draws attention to the fact that the evidence of the creative potential of the journalist is a professional identity, which is formed by a collective image of journalistic professionalism, which corresponds to the requirements of time and the formation of professional skills and creative activity in educational and professional activity; creative thinking; individual author's style; capacity for self-reflection, self-education, creative self-expression and self-development; awareness of their social role, own tastes, inclinations, abilities, level readiness to the creative implementation of journalistic functions; the objective self-assessment of level of professional and creative self-expression.

Key words: *journalistic creativity, future journalist, project method, transforming activity, professionalism, creative abilities, creative tasks, creative potential.*